



Complexnummer: 529804

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Deelen/Koningsweg-Noord

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

529805, 529806, 529807, 529808,
529809

Woonplaats

Arnhem

Gemeente

Arnhem

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

By Radarpad 2, Arnhem

Complexomschrijving

Omschrijving van het complex

Complex van een drietal tweelaagse legeringgebouwen en een messgebouw op het kamp KONINGSWEG-NOORD, onderdeel van Vliegveld Deelen, en bestaande uit:

TERREIN met AANLEG

Gebouw 4 - LEGERINGSGEBOUW

Gebouw 5 - LEGERINGSGEBOUW

Gebouw 6 - LEGERINGSGEBOUW

F (Ongenummerd) - MORTUARIUM

Van november 1943 tot en met februari 1944 werd gewerkt aan de totstandkoming van een complex van een zestal, tweelaagse legeringgebouwen met bijbehorende mess, dat bekend werd als het kamp 'Koningsweg-Noord'. De panden van Koningsweg-Noord werden in de directe nabijheid van Schaarsbergen, in de zuidwesthoek van een bestaande akker of weide opgetrokken en bij hun inpassing werd op eenvoudige wijze aangesloten bij de reeds aanwezige infrastructuur van het terrein: de zes als 'Regelbau' tot stand gebrachte legeringgebouwen werden in een



L-vorm gegroepeerd - drie vlakbij en haaks op de Koningsweg, oostelijk van de toegangsweg tot het complex en drie parallel met de Koningsweg - terwijl de kantine in de hoek van de L is gebouwd. De legeringgebouwen kregen een langgerekte rechthoekige plattegrond, bestaan uit twee bouwlagen en worden gedekt door zadeldaken. De als 'Regelbau' tot stand gekomen panden verschillen slechts in detail van elkaar en kennen een behoudende vormgeving, hoewel onder meer circa 50 cm dik muurwerk ('Feltmäßig verstärkt') is toegepast. De actieve toepassing van camouflage bleef beperkt voor wat betreft grootschalige middelen- of liever: er werd mogelijk op de groei gerekend - en ook op kleinere schaal zijn weinig mogelijkheden uitgewerkt. De uniforme, met pannen gedekte zadeldaken van de in gelid geplaatste grote gebouwen waren vanuit de lucht zeker goed herkenbaar en ook uit de uniforme gevelindelingen was eerder een snelle seriematige bouw dan een organisch ontwikkelde structuur af te leiden. Slechts de beschilderde stalen luiken, de met opgaand groen begroeide toegangsaan en de westelijke achtergrond van hoog opgaand groen zorgden voor enige 'dekking'. Het kantinebouw telde slechts één bouwlaag en dit pand bezat vier vleugels, die in een samengestelde plattegrond waren gegroepeerd. De drie legeringgebouwen aan de Koningsweg werden na de oorlog gesloopt, terwijl de overige drie aanzienlijk zijn gewijzigd en gemoderniseerd om opnieuw te worden benut. (Gebouw 4 bleef wat modernisering betreft op den duur overigens ver achter bij de nummers 5 en 6.) Bij alle vier nog bestaande gebouwen zijn de ter camouflage en als schervrije bescherming aangebrachte luiken verwijderd en werden de vensteropeningen vergroot, waardoor de visuele authenticiteit van het complex nogal werd aangetast. Ook werden - met name in de nummers 5, 6 en 7 - de voorzieningen verbeterd, zijn plafonds verlaagd, is een gedeelte van ramen, deuren en trappen vernieuwd of gewijzigd en is de technische infrastructuur vervangen. Ook de ruimtelijke indeling werd soms gewijzigd, inclusief die van de zolders. De laatste jaren hebben de gebouwen hun operationele militaire bestemming verloren en in enkele gevallen - met name bij gebouw 4 - heeft dit tot snelle degradatie ervan geleid.

Naast de hierna afzonderlijk beschreven gebouwen omvat Koningsweg-Noord onder meer een poortgebouw aan de Koningsweg (No. 19), een klein houten gebouwtje dat mogelijk als mortuarium diende (F1, tussen gebouwen 5 en 6), enige kort-naoorlogse toevoegingen, waaronder gebouw 9 (een oefentoren voor 'abseilen'). Tot slot van deze niet uitputtende opsomming telt het terrein vele betonnen omheiningpalen met recent prikkeldraad of andere vormen van afrastering en de met hoog opgaand loofhout beplante toegangsweg tot het terrein.

De bodem van Koningsweg-Noord en omgeving bestaat uit zand en maakt deel uit van een relatief vlak deel in de door gletscherijs opgestuwde zuidelijke Veluwe. Het kamp Koningsweg-Noord ligt aan de noordzijde van de langs de zuidzijde van de Kemperberg globaal oost-west lopende rechte Koningsweg, die in rudimentaire vorm zou dateren uit het laatste kwart van de 17e eeuw - de tijd dat stadhouder Willem III koning van Engeland was. De Koningsweg is nog steeds als een belangrijke verbinding en als een ruimtelijk structurerend element aanwezig, mede doordat hij als ontginnings- en nederzettingbasis fungeerde. Oostelijk van de Kemperberg werden vanaf het midden van de 19e eeuw aan weerszijden van de Koningsweg, met name op gronden van de locale adel en / of grootgrondbezitters, ontginningslandgoederen gesticht met daarop (pacht)boerderijen, waaronder ook Wildhoeve. In de praktijk bleek het boeren op de schrale Veluwegronden niet gemakkelijk en al spoedig werd bosbouw dominant en bleven slechts op relatief beperkte schaal akkers en weiden in het gebied in gebruik, en dan met name in de nabijheid van de boerderijen. Als nevenverschijnsel van de bosbouw verscheen een net van onverharde, elkaar overwegend rechthoekig kruisende boslanen in het gebied ten noorden van de Koningsweg, een ontwikkeling die goed te volgen is op topografische kaarten uit de jaren 1870-1930. In de tweede helft van 1943 liet de Duitse bezetter het oog vallen op een deel van de open terreinen achter boerderij Wildhoeve en in de periode november 1943 tot en met februari 1944 lieten ze er een zevental grootschalige panden bouwen - zes legeringgebouwen en



een messgebouw. Het aanwezige lanenstelsel, de bospartijen en de percelen agrarische gronden werden hierbij 'gerespecteerd' - of beter: uit strategische motieven gehandhaafd. Vermoedelijk werd de ontsluitingslaan nog in dezelfde winter verhard met 'typisch Nederlands' baksteenklinkerwerk (nu asfaltbeton), terwijl de paadjes naar en rond de gebouwen op het terrein met 30 x 30 cm betontegels werden belegd. Verder werd het terrein geheel door in beton en draad uitgevoerde paal- en hekwerken omsloten. Bij de inrichting van Koningsweg-Noord werd weliswaar enigszins gebruik gemaakt van de bestaande veldstructuur en werden de legeringgebouwen nabij de west- en zuidranden van het terrein gepositioneerd, maar de mess vormde hierop - ook door de opvallende plattegrond - een dermate grote inbreuk dat het lijkt alsof snelheid het hier won van voorzichtigheid. De positionering van de gebouwen - er dringt zich een kazernachtige structuur op - doet hier vrijwel alle eerder toegepaste camouflageoverwegingen vergeten, en nergens maakt hun concrete situering nog een ad hoc indruk. Alle gebouwen hebben een in één lijn, ruwweg naar het noorden gerichte daknok, in elk geval evenwijdig met de toegangslaan. Met name voor de drie oostelijk hiervan, haaks op de Koningsweg gelegen gebouwen betekende dit dat ze - net als de mess - heel goed zichtbaar waren. Het ten oosten van de Mess gelegen en later als exercitieterrein aangeduide plein had mogelijk al in de Duitse tijd een functie als appèlplaats. Het kamp Koningsweg-Noord laat zich - ondanks de naoorlogse sloop van dit drietal en de sterke wijzigingen in het exterieur door de vergroting van de vensteropeningen - nu nog steeds goed als militair kamp herkennen, met als bijzonderheden dat het in zoverre uniek is dat het vrijwel de enige in Nederland door de Luftwaffe in twee bouwlagen uitgevoerde gebouwen bevat en dat het als enige kamp bij Deelen kenmerken van een kazernestructuur bevat. De sloop van gebouwen en de latere uitbreiding naar het noorden, alsmede de feitelijke vereniging met Zeven Provinciën betekenden weliswaar een aantasting van het complex, maar niet het einde van het ensemblekarakter ervan.

Waardering van het complex

Complex van drie legeringgebouwen en een messgebouw, van algemeen belang als herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog door de Duitse bezetter opgezet groot militair vliegveld, vanwege: stedenbouwkundige, historisch-geografische, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit enige in het concept verwerkte en reeds eerder in het artefactiële landschap aanwezige elementen, uit de aan de vooraf bestaande structuur aangepaste situering, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.



Monumentnummer*: 529805

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 21 december 2012
Kadaster deel/nr: 62107/55

*Monumentnaam***

Deelen/Koningsweg-Noord

Complexnummer

529804

Complexnaam

Deelen/Koningsweg-Noord

*Woonplaats**

Arnhem

*Gemeente**

Arnhem

*Provincie**

Gelderland

Locatiennaam

By Radarpad 2, Arnhem

Locatieomschrijving

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	A	1804		
Arnhem	A	1810		
Arnhem	A	1811		
Arnhem	A	1813		
Arnhem	A	1816		
Arnhem	A	1817		
Arnhem	A	1819	A1	A/1811
Arnhem	A	1819	A2	A/1811
Arnhem	A	1819	A3	A/1811
Arnhem	A	1819	A4	A/1811
Arnhem	A	1829		
Arnhem	A	1830		
Arnhem	A	1831		
Arnhem	A	1832		
Arnhem	A	1834		
Arnhem	A	1840		
Arnhem	A	1841		
Arnhem	A	1842		
Arnhem	A	1843		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	A	1844		
Arnhem	A	1845		
Arnhem	A	1850		
Arnhem	A	1851		
Arnhem	A	1852		
Arnhem	A	1853		

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

TERREIN met AANLEG. De bodem van Koningsweg-Noord en omgeving bestaat uit zand en maakt deel uit van een relatief vlak deel in de door gletscherijs opgestuwde zuidelijke Veluwe. Het kamp Koningsweg-Noord ligt noordelijk van de langs de zuidzijde van de Kemperberg, globaal oost-west lopende, rechte Koningsweg, ruwweg tussen de boerderijen Wildhoeve (oost) en het verlengde van de Kemperbergerweg (west). De Koningsweg zou in rudimentaire vorm dateren uit het laatste kwart van de 17e eeuw - de tijd dat stadhouder Willem III koning van Engeland was. De Koningsweg is nog steeds als belangrijke verbinding en als een ruimtelijk structurerend element aanwezig, ook doordat hij als ontginnings- en nederzettingbasis functioneerde. Oostelijk van de Kemperberg werden vanaf het midden van de 19e eeuw aan weerszijden van de Koningsweg, met name op uitgestrekte gronden van de lokale adel en / of grootgrondbezitters, (ontginnings)landgoederen gesticht met daarop (pacht)boerderijen. In de praktijk bleek het boerenbedrijf op de schrale Veluwegronden niet gemakkelijk en hierdoor werd de bosbouw al gauw dominant en tevens werd er de op ruime schaal gejaagd op wild. Vooral ten noorden van de Koningsweg werd bovendien enige akkerbouw en veeteelt uitgeoefend, meestal op door beplante lanen omgeven terreinen. Het kampement Koningsweg-Noord werd aangelegd op de zandgronden ten noordwesten van ontginningsboerderij Wildhoeve. Het gebied werd rond 1940 doorsneden door een netwerk van deels haaks op elkaar staande en deels diagonaal verlopende (bos)laantjes, met hier en daar ingeweven weiden en / of akkers. De gebouwen van Koningsweg-Noord kwamen tot stand aan de westzijde van een zich al in het begin van de 20e eeuw als een opvallend grote, trapeziumvormige open ruimte in het verder overwegend beboste gebied aftekenend en voor agrarisch gebruik bestemd veld. Een langs de westzijde hiervan, vrijwel haaks op de Koningsweg gerichte met bomen beplante laan werd toegangsweg en hoofdas. De weg werd vermoedelijk bestraat met klinkers, naar analogie met andere kampementen. Langs de westzijde van de weg, terugliggend aan plantsoenen of gazons - en aan de achterzijde onder dekking van een aangrenzend bos - werden drie tweelaagse legeringsgebouwen gerealiseerd, met hiertussen een klein, houten mortuarium. De gebouwen kwamen globaal in elkaars verlengde te liggen. Aan de westzijde van de weg kwamen, in de oostelijke oksel met de Koningsweg, eveneens drie legeringsgebouwen tot stand; deze lagen evenwijdig aan elkaar, haaks op de Koningsweg. Deze drie gebouwen waren door een radiaal padensysteem verbonden met het ten noorden ervan gelegen messgebouw en ze waren ingebed in een grotendeels bestaande structuur van opgaand groen. Vermoedelijk werden er overal paadjes van 30 x 30 cm betontegels rond de bebouwing aangelegd. Rond het terrein is een draadhekwerk gespannen dat door betonnen palen werd gedragen.

De drie parallel geplaatste legeringsgebouwen in de oksel van de toegangsweg en de Koningsweg met hun radiaal verlopende paden en de bijbehorende groenstructuur zijn inmiddels verdwenen. Het messgebouw (gebouw no. 7) bestaat nog wel, maar het is na de oorlog vergroot en tevens vrij ingrijpend gemoderniseerd. Zo werden onder meer

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



geheel nieuwe en anders uitgevoerde kozijnen geplaatst. De drie andere, in een lineair verband geplaatste legeringsgebouwen en het mortuarium zijn behouden, grotendeels met inbegrip van de plantsoenen, gazons of voorruimten. De hoofdas, met een duidelijke laanstructuur, bleef grotendeels omzoomd met hoog opgaand groen, bleef intact, maar werd voorzien van een asfalt slijtlaag. De weg kreeg na de oorlog een meer uitgebreide functie als toegang tot een veel groter militair complex en als toegang tot Zeven Provinciën. De hekwerkpalen zijn grotendeels gehandhaafd, al zijn er aanpassingen in de beveiliging van het terrein uitgevoerd.

Vrijland-Noord is het enige kamp dat werd uitgevoerd met tweelaagse legeringsgebouwen en in die zijn vertegenwoordigen de drie overgebleven panden een apart stadium in de ontwikkeling van Vliegveld Deelen. Bovendien heeft de toegepaste standaardisering en serieproductie d.m.v. 'Regelbau', hier een aantal van oorsprong vrijwel identieke legeringsgebouwen opgeleverd. Voor wat betreft hun camouflage werd op niet veel meer gerekend dan die van dekking door aanwezige opgaande begroeiing en die door de aanleg van 'esthetisch' groen in de vorm van gazons en perken.

Verschillende voor functionele doeleinden en / of als onderdeel van camouflage op het kamp tot stand gebrachte artefacten zijn nog in het terrein herkenbaar of zo goed als ongeschonden aanwezig. Het betreft uiteraard in de eerste plaats de drie legeringsgebouwen, het mortuarium, de mess en enige bouwwerken van ondergeschikt belang, maar ook de laanbeplanting, de relicten van perk- en gazonaanleggen en de tegelpadjes vormen nog markante facetten van de uit 1943-1944 daterende inrichting van Koningsweg-Noord.

Waardering

TERREIN met AANLEG van Koningsweg-Noord, van algemeen belang als vrij gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter opgezet groot militair vliegveld, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, historisch-geografische krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de overwegend op de vigerende, sobere en vooral doelmatige, traditionalistische bouwtrant gebaseerde vormtaal van de hoofdzakelijk tweelaagse gebouwen, uit de voor de bouwtijd kenmerkende onderdelen en details, uit de in het concept verwerkte, deels reeds in het landschap aanwezige en deels daarop geïnspireerde elementen, uit het gehandhaafde en geaccentueerde beloop en de dito uitvoering van wegen en paden, uit de vanwege camouflageoverwegingen in lineair patroon opgezette bebouwingsstructuur en uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Open verdedigingswerk

Functie



Monumentnummer*: 529806

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 21 december 2012
Kadaster deel/nr: 62107/55

<i>Complexnummer</i>	<i>Complexnaam</i>
529804	Deelen/Koningsweg-Noord

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Arnhem	Arnhem	Gelderland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Radarpad	4		6816 TP	Arnhem		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	A	1841		
Arnhem	A	1842		
Arnhem	A	1843		
Arnhem	A	1844		

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

Gebouw 4 ligt tussen de Koningsweg en gebouw 5 met de daknok evenwijdig aan de toegangsweg, vrijstaand in een gazon tegen een achtergrond van hoog opgaand groen, aan de westzijde van de toegangslaan tot de kampen Koningsweg-Noord en Zeven Provinciën. Gebouw 4 is een als 'Regelbau' in 1943-1944 tot stand gekomen groepsonderkomen voor de Luftwaffe, dat op macroniveau onderdeel is van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Het is op mesoniveau onderdeel van een tweetal complexen van in rechthoekig-geometrisch patroon geplaatste gebouwen en maakt op microniveau deel uit van een aantal in lineair verband tegen een bosrand geplaatste militaire onderkomens. Het gebouw verkeert in verwaarloosde staat en het is vanwege dichtgetimmerde toegangs- en vensteropeningen niet toegankelijk en nauwelijks inwendig te inspecteren. Naar verluidt zijn de oorspronkelijke vensteropeningen na de Tweede Wereldoorlog gewijzigd en vergroot.

Omschrijving

Tweelaags, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerd, in voor de bouwtijd typerend vormgegeven bakstenen LEGERINGSGEBOUW op langgerekte rechthoekige plattegrond en gedekt door een met grauwe gegolfde verbeterde holle (Hollandse) pannen belegd zadeldak tussen puntgevels met ruim overstek op klossen, met in de beide

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



dakschilden vijf tweeraams dakkapellen en rechts in het oostelijke dakschild een bakstenen schoorsteen. De negen venstertraveeën brede oostelijke langsgevel / hoofdgevel bevat centraal een tamelijk brede (dichtgetimmerde) toegangsopening met bakstenen stoep met twee treden, en verder een getoogd en door roeden verticaal in zevenen verdeeld bovenlicht en daarboven een staande, in tweeën gedeelde rechthoekige houten vensteropening, waarin ruitvormige gekleurde glas-in-loodramen. Zowel op de begane grond als op de verdieping links en rechts hiervan vier liggende rechthoekige, onder betonnen latei geplaatste en in zessen verdeelde houten vensteropeningen. De acht venstertraveeën brede westelijke langsgevel bevat op beide niveaus een achttal vergelijkbare vensteropeningen. De beide kopse gevels hebben op drie niveaus een kleinere gevelopening onder betonnen latei en aan de noordelijke gevel een ijzeren trap met plateaus voor toegang op de eerste en de zolderverdieping. Brede zinken mastgoten en wit geschilderd overstek. Het interieur bevat op begane grond en verdieping afzonderlijke ruimten en hier en daar getoogde doorgangen en het heeft op zolderverdiepingniveau één ongedeelde ruimte en een door spanten gedragen dak.

Waardering

Tweelaags LEGERINGSGEBOUW, van algemeen belang als herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit voor de bouwtijd kenmerkende bouwtrant, onderdelen en details, uit de relatieve zeldzaamheid van dergelijke tweelaagse gebouwen, uit de van een zo veel mogelijk van de bestaande camouflerende groen- en landschapsstructuur gebruik makende situering, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw



Monumentnummer*: 529807

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 21 december 2012
Kadaster deel/nr: 62107/55

Complexnummer

529804

Complexnaam

Deelen/Koningsweg-Noord

Woonplaats*

Arnhem

Gemeente*

Arnhem

Provincie*

Gelderland

Straat*

Radarweg

Nr*

8

Toev.*

Postcode*

6816 TP

Woonplaats*

Arnhem

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Arnhem

Sectie*

A

Kad. object*

1811

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Gebouw 5 ligt tussen de gebouwen 4 en 6 en tegenover 7, met de daknok evenwijdig met de weg en vrijstaand aan een ruim, bestraat terrein, tegen de achtergrond van hoog opgaand groen, aan de westzijde van de toegangslaan tot de kampen Koningsweg-Noord en Zeven Provinciën. Gebouw 5 is een als 'Regelbau' in 1943-1944 tot stand gekomen groepsonderkomen voor de Luftwaffe, dat op macroniveau onderdeel is van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Het is op mesoniveau onderdeel van een tweetal complexen van in rechthoekig-geometrisch patroon geplaatste gebouwen en maakt op microniveau deel uit van een aantal in lineair verband tegen een bosrand geplaatste militaire onderkomens. Naar verluidt zijn de oorspronkelijke vensteropeningen na Tweede Wereldoorlog gewijzigd en vergroot.

Omschrijving

Tweelaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde, in voor de bouwtijd typerend vormgegeven bakstenen LEGERINGSBARAK op langgerekte rechthoekige plattegrond en gedekt door een met rode gegolfde verbeterde holle (Hollandse) pannen belegd zadeldak tussen puntgevels met ruim overstek op klossen, met in de beide dakschilden vijf tweeraams dakkapellen en rechts in het oostelijke dakschild een bakstenen schoorsteen. De negen venstertraveeën brede oostelijke langsgevel / hoofdgevel bevat centraal een tamelijk brede, iets terugliggende toegangsopening onder betonnen latei, waarin later ingebrachte deels glazen dubbele deuren, met een lage bakstenen stoep en een later dichtgemetselde getoogde boog. Hierboven een staande, in tweeën gedeelde,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



rechthoekige houten vensteropening, waarin ruitvormige gekleurde glas-in-loodramen. Zowel op de begane grond als op de verdieping links en rechts hiervan vier liggende rechthoekige, onder betonnen latei geplaatste, in zessen verdeelde houten vensteropeningen. De acht venstertraveeën brede westelijke langsgevel bevat op beide niveaus een achttal vergelijkbare vensteropeningen. De beide kopse gevels hebben op drie niveaus ten dele later gewijzigde gevelopeningen onder betonnen latei en later aangebrachte ijzeren spiltrappen. Brede zinken mastgoten en wit geschilderd overstek. Het interieur is belangrijk gemoderniseerd.

Waardering

Tweelaagse LEGERINGSBARAK, van algemeen belang als herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit voor de bouwtijd kenmerkende bouwtrant, onderdelen en details, uit de relatieve zeldzaamheid van dergelijke tweelaagse gebouwen, uit de van een zo veel als mogelijk van de bestaande camouflerende groen- en landschapsstructuur gebruik makende situering, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw



Monumentnummer*: 529808

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 21 december 2012
Kadaster deel/nr: 62107/55

Complexnummer
529804

Complexnaam
Deelen/Koningsweg-Noord

*Woonplaats**
Arnhem

*Gemeente**
Arnhem

*Provincie**
Gelderland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Radarpad	12		6816 TP	Arnhem		
Radarpad	30		6816 TP	Arnhem		
Radarpad	34		6816 TP	Arnhem		
Radarpad	32		6816 TP	Arnhem		
Radarpad	36		6816 TP	Arnhem		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kad. object*</i>	<i>Appartement</i>	<i>Grondperceel</i>
Arnhem	A	1850		
Arnhem	A	1851		
Arnhem	A	1852		
Arnhem	A	1853		
Arnhem	A	1813		

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

Gebouw 6 ligt ten noorden van gebouw 5, met de daknok evenwijdig met de weg en vrijstaand aan een gazon, tegen de achtergrond van hoog opgaand groen, aan de westzijde van en ter hoogte van de knik oostwaarts in de toegangslaan tot de kampen Koningsweg-Noord en Zeven Provinciën. Gebouw 6 is een als 'Regelbau' in 1943-1944 tot stand gekomen groepsonderkomen voor de Luftwaffe, dat op macroniveau onderdeel is van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Het is op mesoniveau onderdeel van een tweetal complexen van in een rechthoekig-geometrisch patroon geplaatste gebouwen en maakt op microniveau deel uit van een aantal in lineair verband tegen een bosrand geplaatste militaire onderkomens. Naar verluidt zijn de oorspronkelijke vensteropeningen na Tweede Wereldoorlog gewijzigd en vergroot.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



Omschrijving

Tweelaagse, met ca. 50 cm dik buitenmuurwerk uitgevoerde, in voor de bouwtijd typerend vormgegeven bakstenen LEGERINGSBARAK op langgerekte rechthoekige plattegrond en gedekt door een met rode gegolfde verbeterde holle (Hollandse) pannen belegd zadeldak tussen puntgevels met ruim overstek op klossen, met in de beide dakschilden vijf tweeraams dakkapellen en rechts in het oostelijke dakschild een bakstenen schoorsteen. De negen venstertraveeën brede oostelijke langsgevel / hoofdgevel bevat centraal een tamelijk brede, iets terugliggende toegangsopening onder betonnen latei, waarin later ingebrachte deels glazen dubbele deuren, met een lage bakstenen stoep en een later dichtgemetselde getoogde boog. Hierboven een staande, in tweeën gedeelde, rechthoekige houten vensteropening, waarin ruitvormige gekleurde glas-in-loodramen. Zowel op de begane grond als op de verdieping links en rechts hiervan vier liggende rechthoekige, onder betonnen latei geplaatste, in zessen verdeelde houten vensteropeningen. De acht venstertraveeën brede westelijke langsgevel bevat op beide niveaus een achttal vergelijkbare vensteropeningen. De beide kopse gevels hebben op drie niveaus ten dele later gewijzigde gevelopeningen onder betonnen latei en later aangebrachte ijzeren spiltrappen. Brede zinken mastgoten en wit geschilderd overstek. Het interieur is belangrijk gemoderniseerd.

Waardering

Tweelaagse LEGERINGSBARAK, van algemeen belang als herkenbaar onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit voor de bouwtijd kenmerkende bouwtrant, onderdelen en details, uit de relatieve zeldzaamheid van dergelijke tweelaagse gebouwen, uit de van een zo veel als mogelijk van de bestaande camouflerende groen- en landschapsstructuur gebruik makende situering, uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement, en uit de onderlinge verwantschap van de hierbij toegepaste vormen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Legeringsgebouw



Monumentnummer*: 529809

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 21 december 2012
Kadaster deel/nr: 62107/55

Complexnummer

529804

Complexnaam

Deelen/Koningsweg-Noord

Woonplaats*

Arnhem

Gemeente*

Arnhem

Provincie*

Gelderland

Straat*

Radarpad

Nr*

38

Toev.*

Postcode*

6816 TP

Woonplaats*

Arnhem

Situering

Locatie

Kadastrale gemeente*

Arnhem

Sectie*

A

Kad. object*

1834

Appartement

Grondperceel

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

Tussen de gebouwen 5 en 6 gelegen, ongenummerd gebouwtje (F) met de daknok ongeveer oost-west gericht, vrijstaand aan een gazon, tegen de achtergrond van hoog opgaand groen, aan de westzijde van de toegangslaan tot de kampen Koningsweg-Noord en Zeven Provinciën. Het gebouwtje is vermoedelijk in 1943-1944 als 'Sonderbau' tot stand gekomen, mogelijk als noodvoorziening, en is op macroniveau onderdeel van een grote militaire vliegveldstructuur uit de periode 1940-1945. Het is op mesoniveau onderdeel van een tweetal complexen van in rechthoekig-geometrisch patroon geplaatste gebouwen en het maakt op microniveau deel uit van een aantal in lineair verband tegen een bosrand geplaatste militaire onderkomens.

Omschrijving

Klein eenlaags houten MORTUARIUM met bakstenen plint, op een in hoofdzaak rechthoekige plattegrond, maar met driezijdig gesloten westgevel, het geheel onder een flauw hellend en onderin uitzwenkend, omlopend dak met overstek, voorzien van een vierkant torentje met tentdak en Latijns kruis in top, een vaasvormig pinakeltje in de nok en belegd met gebakken segmentboogvormig eindigende daktegels. Het gebouwtje is geconstrueerd op een gemetselde plint, waarop rondom verticaal geplaatste, donker gekleurde houten stammetjes tot dakvoetniveau. Centraal in de oostelijke langshevel / hoofdgevel een segmentboogvormige toegangsoening onder visgraatgewijze geplaatste stammetjes - de licht gekleurde deur voorzien van een groot Latijns kruismotief in hout. De noord- en de zuidgevel elk voorzien van twee vierkante vensteropeningen met in vieren verdeelde houten ramen en in de beide

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



afgeschuinde sluitingszijden een kleiner op de punt staand vierkant venster; de westgevel is blind. Het interieur wordt gevormd door een ongedeelde ruimte met wit gepleisterde wanden, waarin houten stijlen die overgaan in spanten. Stenen vloer met aan de westzijde een in baksteen en tegelwerk uitgevoerde getrapte verhoging. De getoogde deur is aan de binnenzijde beplaat.

Waardering

MORTUARIUM, van algemeen belang als zeldzaam en relatief gaaf onderdeel van een uit de Tweede Wereldoorlog stammend en door de Duitse bezetter als onderdeel van een groot militair vliegveld opgezet legerkamp, vanwege: architectuurhistorische, stedenbouwkundige, krijgs- en cultuurhistorische en complex- en ensemblewaarden, die onder meer kunnen blijken uit de wellicht door haast en materiaalgebrek ingegeven onderdelen en details, uit de desondanks tot in detaillering doorgevoerde camouflage, en uit de samenhang van en met het totale militaire vliegveldconcept en de ruimtelijke hoofdlijnen en onderdelen van het kampement.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie